

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

اثر بخشی کشاورزی استان همدان در آینده آمار

سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲

نگارندگان:

دکتر رضا بهراملو
احمد قدیمی گرجانی
مریم سماواتیان

انتشار: آبان ماه ۱۴۰۴

سرشناسه: ایران - سازمان جهاد کشاورزی استان همدان - معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی -

اداره آمار، فناوری اطلاعات و تجهیز شبکه

عنوان و نام پدید آور: اثر بخشی کشاورزی استان همدان در آئینه آمار

تهیه کننده: اداره آمار و فناوری اطلاعات - سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

موضوع: آمار و اطلاعات استان همدان - بخش کشاورزی - سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲

نگارندگان: رضا بهراملو - احمد قدیمی گرجائی - مریم سماواتیان و همکاری علیرضا تبار

طراحی روی جلد: مجتبی خدایوندی

ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان همدان - معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی -

اداره آمار، فناوری اطلاعات و تجهیز شبکه

شماره گان: ۱۰۰ نسخه

آدرس: همدان- میدان بعثت- کوچه مشکی- نبش خیابان عمران- طبقه ۴- تلفن ۶- ۳۸۲۱۵۵۵۰- دورنگار ۳۸۲۳۴۱۱۰

نشانی الکترونیکی: Ece-info@agri-jahad.Org

آدرس سایت: www.hm.agri-jahad.ir

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
	پیشگفتار
۱	سرزمین و آب و هوا
۳	مساحت کشور ، استان ، شهرستانها ، شهرها ، دهستانها و آبادیهای استان
۴	مقایسه تراکم نسبی جمعیت استان در هر کیلومتر مربع به تفکیک شهرستان
۵	مقایسه متوسط جمعیت نسبی ساکن در آبادیهای استان به تفکیک شهرستان
۶	نقاط روستایی تبدیل شده به نقاط شهری استان همدان
۹	جمعیت
۱۱	مقایسه جمعیت بر اساس جنسیت به تفکیک : کشور ، استان و شهرستانهای تابعه
۱۲	مقایسه جمعیت کل کشور و استان همدان و میزان رشد جمعیت سالهای ۹۵-۶۵
۱۳	تعداد جمعیت و خانوار کل کشور و استان به تفکیک شهری و روستایی
۱۴	تعداد خانوار و جمعیت استان بر حسب نقاط شهری و روستایی به تفکیک شهرستان
۱۸	مقایسه تعداد ، مساحت و جمعیت دهستانهای استان
۲۴	طبقه بندی روستاهای دارای سکنه بر حسب طبقات جمعیتی
۲۶	نرخ مشارکت اقتصادی ، بیکاری و اشتغال ناقص در استان

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
سهم اشتغال در بخش های عمده فعالیت اقتصادی	۲۷
وضعیت عشایر کوچنده و نیمه کوچنده استان همدان بر حسب ایل ، طایفه و جمعیت	۲۸
کشاورزی	۳۱
بهره برداران کشاورزی بر حسب نوع بهره برداری و شهرستان	۳۳
تعداد بهره برداری های کشاورزی بر حسب نوع فعالیت و شهرستان	۳۴
فرآوانی طبقات بهره برداری های کشاورزی با زمین	۳۵
وضعیت سواد بهره برداران کشاورزی بر حسب طبقات بهره برداری	۳۶
تعداد و مساحت بهره برداری های با زمین بر حسب سن بهره بردار	۳۷
مساحت اراضی کشاورزی بهره برداری های با زمین بر حسب شهرستان	۳۸
بهره برداری های کشاورزی بر حسب وضع سواد بهره بردار و شهرستان	۳۹
وسعت مراتع و اراضی قابل کشت استان به تفکیک شهرستان	۴۰
وسعت اراضی قابل کشت استان به تفکیک شهرستان	۴۱
زراعت	۴۳
سطح و تولید و عملکرد در هکتار استان همدان و شهرستان به تفکیک گروه تولیدات	۴۵

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

۷۹		باغبانی
۸۱		سطح زیر کشت ، تولید و عملکرد محصولات باغی استان همدان و شهرستان به تفکیک نوع محصول
۱۱۴		وضعیت گلخانه های پرورش دهنده گل و گیاهان زینتی
۱۱۵		تعداد و مساحت گلخانه های تجاری پرورش دهنده سبزیجات و صیفی جات
۱۱۶		وضعیت مجتمع های گلخانه ای فارغ التحصیلان استان
۱۱۷		وضعیت واحدهای تولید قارچ دکمه ای استان
۱۱۸		وضعیت کشت محصولات کم آب بر در استان همدان
۱۱۹		سطح زیر کشت گیاهان دارویی استان همدان
۱۲۱		دام و طیور و آبزیان
۱۲۳		وضعیت موجود تعداد واحدهای دامداری بهره برداری شده به تفکیک نوع فعالیت
۱۲۶		آمار جمعیت دامی استان همدان به تفکیک شهرستان
۱۲۷		آمار جمعیت دامی استان همدان با اعمال ضریبهای تبدیل و در صد تراکم در سطح
۱۲۹		تولیدات دامی استان بر اساس پتانسیلهای بالقوه ، به تفکیک شهرستان
۱۳۰		تعداد بهره برداری پرورش دهنده زنبور عسل استان همدان بر حسب نوع کندو
۱۳۱		وضعیت موجود مراکز جمع آوری ثابت شیر استان همدان
۱۳۲		تعداد و میزان تولید واحدهای پرورش ماهی در استان همدان

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
تولید و ارزش تولیدات محصولات بخش کشاورزی با احتساب محصولات فرعی	۱۳۶
برآورد ارزش تولیدات بخش کشاورزی استان با احتساب محصولات فرعی	۱۳۷
ایستگاهها و پایگاههای تحقیقاتی تحت پوشش مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۸
مساحت و درصد مساحت واقع شده هر یک از شهرستانهای استان همدان در چهار حوزه اصلی	۱۳۹
سطح مراتع و تولید علوفه استان به تفکیک شهرستان	۱۴۰
ظرفیت مجاز مراتع، دام موجود، مجاز و مازاد در مراتع استان به تفکیک شهرستان	۱۴۱
سطح زیر کشت جنگل ها، نهالستانها و ذخیره گاههای جنگلی	۱۴۲
وضعیت در مانگاهها، آزمایشگاهها و ... وابسته به اداره کل دامپزشکی	۱۴۳
صنایع تبدیلی کشاورزی	۱۴۶
واحدهای صنایع تبدیلی دارای جواز تاسیس صادره از سوی سازمان	۱۴۸
واحدهای صنایع تبدیلی دارای پروانه بهره برداری صادره از سوی سازمان	۱۴۹
واحدهای دارای پروانه بهره بردار +ی صادره از سوی سازمان در زمینه صنایع تبدیلی و تکمیلی	۱۵۰
تعداد کارخانه ها و کارگاههای فرآورده های لبنی فعال موجود تحت پوشش سازمان صنایع و معادن	۱۵۱
تعداد واحدهای موجود در زمینه صنایع تبدیلی و تکمیلی بر حسب نوع فعالیت	۱۵۴
وضعیت انبارهای شکل های تحت پوشش تعاون روستایی	۱۵۸
وضعیت کشتار گاههای صنعتی دام استان همدان	۱۵۹
وضعیت کشتار گاههای فعال صنعتی طیور	۱۶۰

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
سایر	۱۶۲
انواع تأسیسات زیر بنایی کشاورزی موجود استان به تفکیک شهرستان	۱۶۴
وضعیت مکانیزاسیون (ماشینهای تولید توان و ادوات خاکورزی) بخش کشاورزی	۱۶۵
نرخ تضمینی محصولات عمده کشاورزی طی ۱۱ سال	۱۷۰
میزان خرید تضمینی محصول گندم استان همدان	۱۷۱
وضعیت اتحادیه ها و شرکتهای روستایی و کشاورزی	۱۷۲
وضعیت مراکز عرضه مستقیم محصولات کشاورزی	۱۷۳
وضعیت برخورداری تشکل های تحت پوشش تعاون روستایی	۱۷۴
وضعیت مراکز کشاورزی خصوصی بخش کشاورزی	۱۷۵
وضعیت اعضاء سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان به تفکیک شهرستان	۱۷۶
وضعیت اعضاء سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان به تفکیک مقطع تحصیلی	۱۷۸
توزیع انواع کودهای ماکرو و میکرو استان همدان	۱۷۹
سطح زیر کشت کشاورزی حفاظتی استان همدان	۱۸۰

آغاز سخن

امروز به غذا به عنوان یک ابزار قدرت، مایه آرامش و استقلال نگریسته می شود .
امنیت غذایی به معنی دستیابی همه آحاد جامعه در هر زمان و مکان به غذای کافی و ستون اصلی امنیت ملی محسوب می گردد. برای دستیابی به امنیت غذایی پایدار ، قبل از هر اقدام لازم است تا مهمترین نهاده های تولید، آب و خاک محافظت و در ادامه با استفاد از نقشه راه ، چگونگی افزایش کمی و کیفی تولید و کاهش ضایعات مورد بررسی قرار گیرد . برای هر نوع برنامه ریزی نیاز به آمار دقیق از اراضی زراعی ، باغی، واحدهای دام و طیور، شیلات، آبزیان و واحدهای فرآوری می باشد. در این کتاب ضمن ارائه آمار موجود عرصه ها و واحدهای تولیدی مجموعه بزرگ جهاد کشاورزی استان همدان، عملکرد و میزان تولید و تأسیسات و امکانات در سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ ارائه گردیده تا با شناخت نقاط قوت و ضعف و پتانسیل ها و امکانات موجود در سال های آتی به شرایط کمی و کیفی بهتر و محافظت بهتر از عرصه ها اقدام گردد .

پیشگفتار

استان همدان با $1/7$ میلیون نفر جمعیت، 19490 کیلومتر مربع وسعت، 696.7 هزار هکتار اراضی زراعی زیر کشت سالانه، 200 هزار هکتار آیش سالانه، 93.9 هزار هکتار اراضی باغی، 665.9 هزار هکتار مرتع و متوسط بارندگی بلند مدت 311.8 میلیمتر از استانهای مهم کشور در بخش کشاورزی محسوب می شود.

استان همدان در 4 حوزه آبریز اصلی گاماسیاب، قره چای، مرزی و سفید رود قرار گرفته است. وجود 117 هزار بهره بردار، تولید قریب به 5.1 میلیون تن با ترکیب: 69 درصد زراعی، 12 درصد تولیدات دامی و 19 درصد تولیدات باغی از دیگر ویژگی های این بخش در استان می باشد.

از مهمترین محصولات تولیدی می توان به گندم، جو، سیب زمینی، سیر، گردو، یونجه، گیاهان دارویی، انگور اشاره نمود که رتبه های برتر کشوری را به خود اختصاص داده است.

همچنین این استان دارای 5.1 میلیون واحد دامی، 1658 واحد صنعتی دام، طیور و ...، همچنین 495 واحد آبیزی پروری سرد آبی و گرم آبی و تعداد 2310 بهره بردار زنبور عسل می باشد.

وجود 381 واحد صنایع تبدیلی و تکمیلی با ظرفیت جذب 1.8 میلیون تن مواد خام تولیدی (دارای مجوز از سازمان) برای فرآوری، بسته بندی و نگهداری محصولات کشاورزی از دیگر مشخصات این استان می باشد.

164 هزار هکتار از اراضی آبی استان زیر پوشش سیستم های نوین آبیاری تحت فشار قرار گرفته و همچنین سطح زیر کشت محصولات گلخانه ای سبزی، صیفی و پرورش گل و گیاه زینتی استان بالغ بر 298.2 هکتار می باشد. در بخش کشاورزی این استان بالغ بر 35911 دستگاه تراکتور و کمابین فعالیت می نمایند و موجب شده تا ضمن توسعه کشاورزی مکانیزه، ضریب مکانیزاسیون استان 2.34 باشد.

سرزمین و آب و هوا

مساحت کشور، استان و شهرستانهای همدان و تعداد شهرها و دهستانهای آبادیهای استان بر حسب شهرستان

جدول شماره: ۱

عنوان	کل کشور سال ۱۴۰۲	استان همدان سال ۱۴۰۲		همدان	ملایر	نیاوند	نوسرگان	کبودر آهنگ	اسدآباد	بهار	رزن	درگزین	فامنین
		در صد از کل کشور											
تعداد شهرستان	۴۸۲	۱۰		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
		۲۰۲											
تعداد شهر	۱۴۵۱	۳۳		۴	۶	۴	۳	۳	۳	۴	۲	۳	۱
		۲۰۳											
تعداد بخش	۱۱۸۶	۲۶		۲	۴	۴	۲	۳	۲	۳	۲	۲	۲
		۲۰۳											
تعداد دهستان	۲۷۶۸	۷۵		۹	۱۵	۹	۷	۱۰	۶	۶	۵	۴	۴
		۲۰۸											
تعداد آبادیهای دارای سکنه	۶۱۷۴۸	۱۰۷۲		۱۰۴	۲۱۳	۱۶۹	۱۰۴	۱۲۹	۱۰۲	۶۸	۸۳	۳۸	۶۲
		۱۰۸											
مساحت تقریبی کیلومتر مربع	۱۶۳۰۹۷۲.۵	۱۹۴۹۰		۲۸۳۱	۳۲۰۹	۱۵۳۶	۱۵۵۵	۳۸۱۵	۱۱۹۶	۱۳۳۴	۱۸۸۷	۸۴۰	۱۲۸۷
		۱۰۲											

مأخذ: سالنامه آماری استان همدان و کشور سال ۱۴۰۲

مقایسه تراکم نسبی جمعیت استان در هر کیلومتر مربع به تفکیک شهرستان

جدول شماره: ۲

شهرستان	مساحت بر حسب کیلومتر مربع	جمعیت (نفر)	تراکم نسبی جمعیت در کیلومتر مربع	رتبه تراکم نسبی در استان
همدان	۲۸۳۱	۶۷۶۱۰۵	۲۳۹	۱
ملایر	۳۲۰۹	۲۸۸۶۸۵	۹۰	۳
نهاوند	۱۵۳۶	۱۷۸۷۸۷	۱۱۶	۲
تویسرکان	۱۵۵۵	۱۰۱۶۶۶	۶۵	۶
کیبودرآهنگ	۳۸۱۵	۱۲۶۰۶۲	۳۳	۹
اسدآباد	۱۱۹۶	۱۰۰۹۰۱	۸۴	۵
بهار	۱۳۳۴	۱۱۹۰۸۲	۸۹	۴
رزن	۱۸۸۷	۷۰۵۸۸	۳۷	۸
درگزین	۸۴۰	۳۶۹۹۹	۴۴	۷
فامنین	۱۲۸۷	۳۹۳۵۹	۳۱	۱۰
استان	۱۹۴۹۰	۱۷۳۸۲۳۴	۸۹	***
کشور	۱۶۳۰۸۴۸	۷۹۹۲۶۲۷۰	۴۹	***

مأخذ: سالنامه آماری استان همدان و کشور سال ۱۴۰۲

مقایسه متوسط جمعیت نسبی ساکن در آبادیهای استان به تفکیک شهرستان

جدول شماره: ۳

شهرستان	تعداد آبادیهای دارای سکنه	جمعیت ساکن در آبادیها	متوسط ساکنین در هر آبادی بر حسب (نفر)	رتبه تراکم نسبی روستاها
همدان	۱۰۴	۹۸۶۴۳	۹۴۸	۲
ملایر	۲۱۳	۱۰۰۴۴۶	۴۷۱	۷
نهاوند	۱۶۹	۸۵۳۳۳	۵۰۴	۶
نویسرکان	۱۰۴	۴۵۴۵۳	۴۳۷	۸
کیبودرآهنگ	۱۲۹	۱۰۱۰۲۹	۷۸۳	۳
اسدآباد	۱۰۲	۴۲۱۵۸	۴۱۳	۹
بهار	۶۸	۶۰۲۵۱	۸۸۶	۱
رزن	۸۳	۵۳۰۹۱	۶۴۰	۴
درگزین	۳۸	۲۷۴۵۰	۷۲۲	۵
فامنین	۶۲	۲۵۱۵۱	۴۰۶	۱۰
استان	۱۰۷۲	۶۳۹۰۰۵	۵۹۶	***
کشور	۶۱۷۴۸	۲۰۷۳۰۶۲۵	۳۳۶	***

مأخذ: سالنامه آماری استان همدان و کشور سال ۱۴۰۲

نقاط روستایی تبدیل شده به نقاط شهری استان همدان تا پایان سال ۱۴۰۲

جدول شماره: ۴

شهرستان	نقاط روستایی تبدیل شده به شهر		جمعیت (نفر)	خانوار
	نام	سال		
همدان	جورقان	۷۶	۹۲۳۴	۳۰۴۲
	قهاوند	۷۷	۲۹۷۰	۸۴۵
	مریانج	قبل از ۵۰	۱۰۸۴۸	۳۶۱۹
ملایر	اسلام آباد آق کل	۹۵	۴۰۳۱	۱۱۸۵
	ازندریان	۷۶	۱۱۱۷۱	۳۳۲۸
	جوکار	۷۷	۲۲۵۸	۶۷۴
	سامن	قبل از ۵۰	۳۸۷۳	۱۲۶۸
	زنکته	۸۴	۶۲۱	۲۳۸
نهاوند	فیروزان	۷۴	۵۱۷۳	۱۵۳۵
	گیان	۸۴	۸۱۸۶	۲۵۵۳
	برزول	۸۴	۲۴۵۷	۷۷۴
نویسرکان	سرکان	قبل از ۵۰	۴۰۸۱	۱۴۹۲
	فرسفج	۷۹	۱۵۲۶	۴۵۷
فامنین	فامنین	۷۸	۱۴۲۰۸	۴۴۹۸

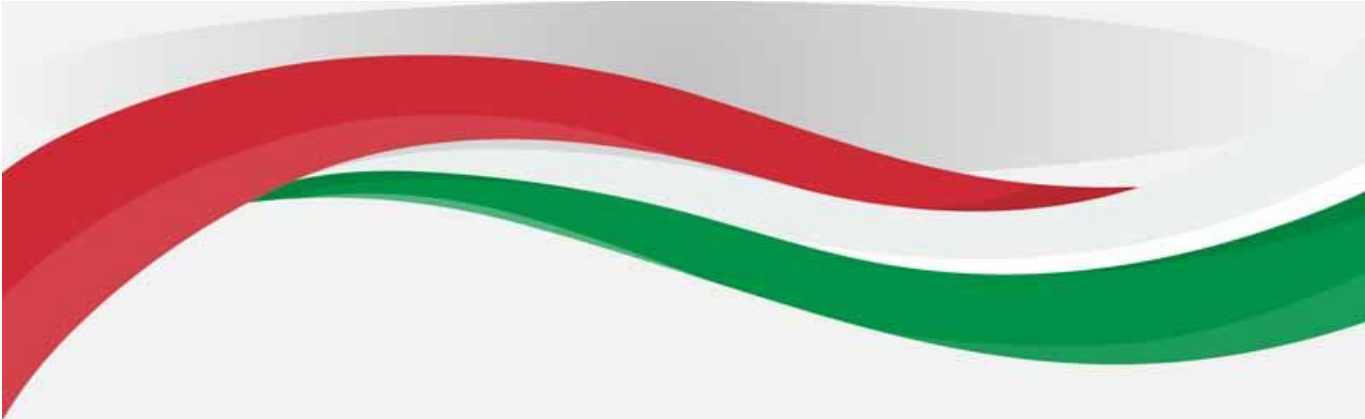
مأخذ: مصوبات تقسیمات کشوری (تصویب نامه های هیات دولت) - معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی

نقاط روستایی تبدیل شده به نقاط شهری استان همدان تا پایان سال ۱۴۰۳

ادامه جدول شماره ۴ :

شهرستان	نقاط روستایی تبدیل شده به شهر		جمعیت (نفر)	خانوار
	نام	سال		
کبودرآهنگ	شیرین سو	۷۹	۲۴۶۰	۶۵۱
	گل تپه	۷۹	۲۲۳۷	۶۴۸
اسدآباد	آجین	۹۱	۲۷۳۸	۸۲۲
	بالیز	۹۹	۱۷۲۳	۵۰۴
بهار	لالجین	۷۳	۱۴۹۱۶	۴۷۱۵
	صالح آباد	۷۴	۷۸۹۹	۲۵۴۰
	مهاجران	۹۱	۷۳۳۱	۲۲۶۰
درگزین	قروه درگزین	۷۳	۹۵۴۰	۲۹۷۳
	کرفس	۹۶	۴۱۵۵	۱۲۵۰
رزن	دمق	۷۶	۳۲۳۱	۹۸۷

مأخذ : مصوبات تقسیمات کشوری (تصویب نامه های هیات دولت) - معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی

شاپک: ۰۴-۰۳-۷۲۰۳-۶۰۰-۹۷۸

آدرس پایگاه اطلاع رسانی سازمان: HM.agri-jahad.ir

آدرس پست الکترونیکی سازمان: ECE.info@agri-jahad.org